

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Sect. II. Quanti æstimandum hoc nobis à Christo propositum humilitatis
exemplar.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

cum, ero similis vobis mendax: sed novi eum, & sermonem ejus sermo. Ille dicit: Mea sunt flumina, & ego feci ea. Ille dicit: Non possum a meipso facere quidquam & rursum: Pater meus in me manens, ipse facit opera. Ille: regna omnia ostendens dicit: Tibi dabo potestatem hanc universam & gloriam illorum, quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa. Ille dicit: Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dextram vel ad sinistram meam, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo. Ille dicit: Eritis sicut Dei, scientes bonum & malum. Ille ait: Non est vestrum nosse tempora vel momenta, que Pater posuit in sua potestate. Ille ut voluntas divina despicit, & ut propria possit suadere, dicit: Cur accepit vobis Deus, ut non comederetis ex omni ligno paradisi? & paulo post: Scit enim Deus, quod in quacumque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri. Ille dicit: Non quero voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. Ille per membra sua loquitur, dicens: Nullum pratum sit, quod non petranseat luxuria nostra, coronemus nos rosis antequam marcescant, ubique relinquamus signa latitiae nostrae. Ille membris suis prae-nunciat, dicens: Plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudet. Ille nihil aliud mentes sibi subditas docet, quam cellitudinis culmen appetere, cuncta aequalia mentis tumore transcendere, societatem omnium hominum alta elatione transire ac sese contra potentiam conditoris erigere: sicut de eisdem per Psalmistam dicit: Transferunt in dispositionem cordis, cogitaverunt & locuti sunt nequitias, iniquitatem in excelsis locuti sunt. Ille ad sputa, ad palmas, ad colaphos, ad spineam coronam, ad crucem, ad lanceam, atque ad mortem veniens, membra sua ad-monet, dicens: Si quis mihi ministrat, me sequatur. Quia igitur Redemptor noster corda regit humilium, & Le-viathan iste rex dicitur superborum, aperte cognosci-mus, quod evidentissimum reproborum signum super-bia est, at contra Humilitas electorum.

Hæc, mi Lector, in prælium tragædiæ tam eruentè videbantur præmittenda. Initium moriendi Christus fecerat in hortu. Pedum lavatione prolapsit Humilitas in cenaculo. Arcanissima Cenæ mysteria nos non tangimus: hæc longè altiori debentur stylo. Igitur cum Do-mino Jesu ad Apostolorum pedes provolvimur in ter-ram, ut tantò citius virtutum primam discamus HV-MILITATEM. Sed liceat huic primo Capiti paullulum Rhetorici purpuris adhibere. Contra tioris calamo prosequemur cetera.

§. I. Mos lavandi pedes ante accubitum antiquus & vulgaris.

Ad spectaculum istud, seu miraculum potius, quod supremus orbis cælique Imperator Deus in terris edidit, cum se ad postremissimorum hominum pedes & vestigia abiecit, honorem summum ad inno-centium mancipiorum humilitatem inclinavit, dignitatem excellentissimam ad vilissimorum abjectissimorumque servorum indignitatem prostravit; ad hoc, inquam, seu spectaculum mirandum, seu spectandum potius miraculum (quod eò magnificètius quò vilius, hoc altius quò humilior, tantò admirabilius quantò contemptius) non urbem tantum aut provinciam, sed orbem terrarum universum, ipsosque inferos, atque omne denique cælum evocatum velim, ut impiorum quidem execrabilis superbia condemnetur, mortalium factus emendetur, immortalium denique geniorum excellentia quasi proficiat tanto tamque inusitato auctoris sui exemplo, quod ab ipso salutis & religionis conditore Christo acceptum. Hic ego me meamque dictionem ad Christi gen-ua, quæ postum reverentia, submittam, & cum bea-tissimo Cypriano vestigia facti hujusce contemplabor, cum admirante Augustino admirabor, cum lacrymabili Magdalena complectar & osculabor, altiora tantæ rei argumenta sublimioribus ingenis (quamquam quid

A potest esse tantà abiectione sublimius? relicurus.

Crurum pedumque loturam ante cenam, ut taceam de manibus ac toto corpore, rem antiquis usitatam & quotidianam fuisse, nemo qui vel primoribus labris, sive sacram vultus memoriam, seu civilium rerum histo-riam attigit, ignorare potest; cum id non unius civitatis & gentis, sed multarum nationum ac populorum fuerit exemplum. Romanos certè non illos jam extremos at-que lautiores, sed antiquiores etiam & severiores, bra-chia, crura, vestigia ante cibum sumptum purà undà ab-luisse, nulla sit dubitatio, cum locupletissimi gravissimi-que testes, Senecæ, Varrones, Plutarchi publicè id mo-numentis consignarint. Posteriores verò non pedes tan-tum, sed totum corpus, nec semel duntaxat quotidiebus, sed nonnulli bis, ter, quaterve, imò septies octietque, uti Lampridius in Commodò de Commodò prodidit, perleuebant. Unde tot Romanis domi forisque privata publicæque balnea, baptisteria, thermæ, frigidaria, cal-daria, tepidaria, quæ Plinius uterque, Viruvius, Cicero, Macrobius, ut nihil de Potèis dicam, passim celebrant laudantque. A balneis verò, cenòque absterfo, rectè se ad cenam, unctam tamen, conferebant. Quod & Græcis ante Romanos etiam observatum, siqua Catullo, Ho-mero, Eustatio, Athenæo fides. Euryclea lanè Ulysses post vicens annos reducem, dum liquidà pedes illi permulceret, è tibiærum contactu cognoscit. Lavant apud eundem Homerum hercòes, lavat Telemachus; lavant ancillæ, uti apud Carullum Ariadna eandem Theleo operam deferebat. Eundem fuisse morem Æ-gyptiis, ex aurèo illo Amasidis pelluvio, in quo rex ipse, amicique regis vestigia sua perfundebant, apud Hero-dorum discis. Eundem Afris, Syris, aliisque compluri-bus morem fuisse, alii attestantur. Sed omnium anti-quissima sanctissimaque divini Mosis litteræ Hebræis hoc tingendorum pedum officium hospitibus maxime præstitum loquuntur, quando referunt, tribus cælesti-bus nauis, populorum conditori Abrahamo, occurrenti-bus aquam ante cibum pedibus tergendis apparatus, & mox binis à Lotho quoque oblatam. Quod officium hospitalis neporum series postea nunquam inremitit, uti tandem observatè mos idem, in cærimonias & reli-gionem Paschæ (quod Hebræorum rituales chartæ li-bri que perversti ostendunt) immigravit, tam sanctè postea religiosèque custoditus; ut ne Christus quidem ipse novæ legis auctor, antiquator præcæ, ab illo disce-deret; cum inter veteris novumque Sacramentum, reli-gionis faceret divortium, quin & hanc amoris declara-tionem suis ita commendavit, ut eam exemplo ad om-nem posteritatem transmittendo confirmavit. Quo fa-ctum est, uti & communis gentium magistri Pauli ad-hortatione, & antiquissimorum virorum Tertulliani, Cypriani, Augustini testimoniis atque commendatione, omniumque temporum consequentium usu eadem res idemque exemplum ad nostrum usque ævum, horam-que præsentem permanarit.

Lotura crurum & pedum antiquis usitata fuit.
Romanis antiquioribus.
Et Posterioribus.
Græcis.
Ægyptiis.
Afris, Syris, aliisque Hebræis.

Ab eadem lotura nec Christus discessit, & suis discipulis commendavit.
Ad hoc ævum usque nostrum permanavit.

§. II. Quanti estimandum hoc nobis à Christo propositum Humilitatis exemplar.

Quid ergo, dicat aliquis, novi Christus, quid inusi-tatum aut notandum perpetravit, cum suorum plantas tinxit, quando id retrò toties actum factumque prædicatur? Novum, inquam, & prius inusitatum in-auditumque factum & exemplum in tali tantæque per-sonæ, tanto tamque cælesti homine, ipso, inquam, Opt. Max. Deo. Tu non mirere, non hæreas, non obstupe-scas? si, quod hodie ab ancillis atriensibus, à servis me-diastrinis, à sordidissimis mancipiis fieri solet, qui herum calceant excaleantque, vestes purgant, lectos sternunt, sordes effertunt, si id ipsum, mutatâ personarum vice, herus servo præstet; ac tantò magis obstupefcas, quò major nobiliorque is, qui ad illam conditionem descen-dit, &

Lotio pedum discipulorum à Christo facta, est exemplum inauditum.

dit, & quò humilior abjectiorque is cui id officii à domino præstatur? Quid sentias, si Toparcha, si Princeps, si Rex ipse, si ipse denique Imperator hoc officii & servitii genus ultimis suis manibus exhibeat? Et hic, de quo loquimur, Christus, cujus est? quibus natalibus, quo sanguine, quâ stirpe oriundus? quibus imaginibus fulget? Cui nemo non dominus servit, nemo non Princeps est subiectus, nemo Rex, nemo Imperator non cogitur obsequi. Hic dominorum Princeps, Principum Rex, Regum Imperator, Imperatorum Dictator: hic omnis Mundi opifex & architectus, hic mortalium & immortalium auctor arbitrorque, hic cujus mater Jeshæa regiâque Virgo, pater ipse Deus; hic, licinquam, se tamen ad hoc vile ac servile munus auctoravit, potentiam infinitam ac divinam ad humanam imbecillitatem inclinavit, tremendam æque immensam Majestatem ad tantam indignitatem depressit, cælestes manus divinumque caput sordidorum pedibus subiecit, ut nos abjectos, indignos ultimisque servos ad honores cælestes, dignitatem immortalem, divinitatem prope ipsam evereret. O factum non mortalibus tantum admirandum, sed vix ipsis superis ac beatis mentibus capiendum! Fecit hoc, & verò facit hodie, qui Christi in terris partes agit Pontifex: sed fecit facitque servus servorum servus, facit exemplo monitus, facit à magistro suo majoribusque edoctus. Non fecere Hebræi Pontifices, non Reges Hebræi, non superba Phariseorum natio, sed sibi fieri permiserunt, imò imperârunt. Et hoc est quod ille, quamvis æterno Pontifici Christo successurus, Petrus non capit, quod miratur, non intelligit, uti sibi ab eo, quem paulo ante Dei præpotentis viventem regnantemque professus erat filium, mortalium omnium, ut de se ipse sentiebat, abjectissimo vilissimoque vestigia tangerentur; quomodo passurus ut tingerentur, lavarentur, osculove libarentur, nisi potestate supremâ Numinis, extremâque interminatione coactus, non pedes tantum, sed manus caputque, & totum corpus ad contactum lavacrumque obtulisset, ne à Magistris sui immortalis societate excluderetur.

Qui verò vobis, æternæ cælestisque mentes, hoc vestri nostrisque conditoris spectaculum ardet? ut vos afficit ac percellit? Nobiliores animos naturâque vestras humanâ, mortalique conditione non agnoscimus tantum, sed colimus etiam atque veneramus. Sed auctorem effectoremque vestrum ad nostrâ indignitatis mysteria suâ sponte depressum, ad pedes, non Regum aut Cæsarum, sed infimorum hominum jacentem non videtis? Illam intaminatam puritatem, illud supremum Numen, illum Patris splendorem honore suo viduarum in tenebris & obscuro prostratum, sordes tractare, pedes lavare, tergere, osculis lacessere, non aspicitis, suspicitisque?

Angeli conditoris sui exemplo profecerunt.

Tantum, mihi credite, beati cælestisque spiritus hoc sui conditoris exemplo profecisse videntur, uti (quamquam nulla umquam, in eos labes superbiæ fastusque, aut insolentiæ crimen, ut in extorres illos cælo, cecidit) ultro tamen ad novum hoc invisumque cælitibus spectaculum, se quodammodo attemperârunt, infraque suam naturam ac morem descenderint. Quod nunquam ego affirmarem, nisi mihi cælestes paginæ palam adstipularentur. Passi enim fuerant, cælestes illi se, ante communis omnium Regis Christi in terras adventum, passi, inquam, fuerant suo se quodam & majore, quàm postea, honore coli, affici, adorari. Advolvit se ad illorum genua, pronusque, inò humi abjectus adoravit ternos è cælo sibi parentes nuncios ingens ille Abrahamus; non prohibuerunt. Adoravit eosdem binos Lothus; non interdixerunt. Adoravit & ille, cujus filium spatia saluum duxit & reduxit: non reprehendit Tobias Raphael. Sed cum idem honoris officium ille qui

Christi pectus in extremo cenæ accubitu pressit, thesaurisque inde sapientiæ expressit, jam pararet, cælestemque sibi in Pathmo assidentem, & futurorum secretorum arcana pandentem, adorare cernuus cuperet, ab eodem prohibitus est, nec id genus honoris amplius exhibere nisi Deo permillus. Ipsum quæso Joannem in Apocalypsi loquentem audiamus. *Et cecidi, inquit, ante pedes ejus, Angeli nempe, ut adorarem eum. Et dicit mihi: Vide ne feceris, conservus tuus sum, & fratrum tuorum habentium testimonium. JESU. Deum adora.* En ipsas beatas optimasque mentes quodammodo seipsis submissione conditoris factas esse meliores. Viderant enim summum Deum ad infimorum corporum infimas partes procumbentem, viderant supremam excellentiam infra suam cælitumque & hominum naturam sese demisisse, atque indignum putabant, se jam ab homine adorari, cujus natura, hoc est humanitas supra se per conjunctam divinitatem esset erecta.

§. III. Quid Magdalena, quid omnes homines hic habeant discere.

Quando igitur hoc Numinis immensi novo inexpectatoque demissionis genere & abjectionis, ipsi jam beati cælestisque animi, ipsi principes spiritus, immortalesque genii omnis labis exortos, omnis puri criminis, tamen profererunt, seseque magis ac antea depresserunt, nec amplius cultu tanto tamque singulari affici permiserunt; quid nobis multò infra conditionem naturamque cælitum, depressioribus faciendum arbitramini, quorum causâ ille cæli splendor in has se tenebras demisit, potentia abiecit, majestas inclinavit? Habes quod discas, orbis terræ caput Pontifex, habes Imperator, habetis Principes Antistitesque. Ades & tu Magdalena, specta mihi discipula magistrum tuum. An revereras in hoc officii genere tu quidem exemplum doctoris tui, cujus quidem motu, occultoque impulsu, ad hoc ministerium descendisti; tu tamen hoc Domino tuo famula, obsequium præstitisti; at ille tuus Dominus servus, ut vides, suis idem munus exhibuit: tu purum impura contrectasti, ille impuros abluit expiavitque, tu lavantem te lavasti, ungentem te unxisti, purificantem te terxisti; ille tibi beneficium contulit, cum se abs te, hoc est, ab infami personâ inter publicas epulas apud superbum Simonem, cui purulentam corporis scabiem medicus tuus absterferat, contingi passus est, à quo te Simonis supercilium removisset. Sed affectum, non factum, ut eam B. Cypriano loquar, Dominus ac magister tuus attendit. Plures ad mensam accubabant. Tu præteritis omnibus, mediis, infimis, summum petivisti: ille contra summus infimos quæsit. Tu unum, ille unus omnes: tu sanctissimum magistrum ille etiam sceleratissimum Judam lavit, terxit, osculatus est. Tu stetit, ille prostratus jacuit & jacuit ad improbissimi funestissimi que proditoris vestigia. Quid ais Magdalena? adhuc habes & tu quod discas; tamen pro lineo capillos, oculos pro pelvi, lacrymas pro undâ adhibueris; habes, inquam, adhuc quod discas, & habebis amplius, ubi tuam salutem, hoc est, ipsam innocentiam audies ream; ubi, qui te à delictorum vinculis exolvit, vinculum cernes, ubi ipsam sapientiam veste ludicrâ per ludibrium delusam inspicias, ubi tuum amorem verberibus atrocissimis laceratum, plagis & vulneribus confectum, paucis juncisque crudelium in modum lancinatum, inter infames latrones medium, cum infami furcâ ad supplicium raptatum, in cruce suffixum, in cruce pro te totaque gente, mortalium pendentem, exclamantem, morientem adpescabis.

O Deus immortalis! ubi nos ter sensus, ubi affectus, ubi lacrymæ? Quot diebus sordidamur, nec lavamur; inquinamur, nec abluimur, offendimus, non placamus. Ulibatam Christi Corpus contrectamus, Sanguinem haurimus.